

VIDA BARBARA

Túl az Óperencián, a Transzóperencián

László Zoltán: Egyszervolt

Karsa Harlan története 2013-ban jelent meg az Agave Könyvek gondozásában, s először az Ünnepi Könyvhéten vehették kezükbe a kíváncsi olvasók.

Gyermekként több mindent hiszünk valósnak, nemcsak a szemünkkel látunk, a képzeletünket eresztjük szárnyaira, nem kell bizonyíték a mesékhez, tudjuk, hogy több van a világban, mint azt az unalmas felnőttek gondolják. Érdekes lenne egy felmérést készíteni arról, hol is törik meg a varázslat, hol kezd átívelni a felfogás racionálissá. Olyannyira, hogy később már a bizonyíték sem elég, hogy elhiggyük a mesét.

Igy van ezzel László Zoltán hőse is, Karsa Harlan, aki szerencsétlen mellékszereplő figurából válik szó szerinti hőssé, nőket, mese- és a valós világot megmentő akciófigurává. A regény elején a következő sorokat olvashatjuk: „Karsa Harlan felnőtt életét két körülmény súlyosbította igazán. Az egyik, hogy a patológián dolgozott, a másik pedig, hogy időnként emlékezetkiesésektől szenvedett. Valószínűleg a munkahelye volt a rosszabb.”¹

Szerencsétlensége bizonytalanságából fakad, ami pedig egyrészt az emlékezetkieséseire, másrészt a szülők hiányára, azaz a gyermekotthonban való nevelkedésre vezethető vissza. A nőknél sincs szerencséje, a történet maga is egy rosszul elsült randevúval indul, amire Harlan nem is emlékszik, csak a másnap észlelt sajtó oldalára, a koszos ruháira és eltűnt robogójára. Természetesen a lány sem volt már sehol. Mint később kiderül, ezek a bizonyos emlékezetkiesések szorult helyzetekben segítik ki a főhőst, megvédve magát a gonosztól vagy épp a haláltól. S bár valahol mélyen ő is sejti mindezt, nem foglalkozik vele, hiszen merőben túlmutat mindez a racionálison.

Miután azonban hősünket felkeresi Vágó, a bürokrata (alias hétfejű sárkány – ahogy tetszik), Harlan belekeveredik egy rejtélyes nyomozásba, amivel az említett úriember bízza őt meg, cserébe a szüleiről való információ átadásáért. S bár eleinte bizalmatlan a bürokratával szemben, miután az megmenti őt a Kisgömböctől, kezdetét veszi a mese. Már csak azért is, mert ettől a ponttól kezdve Harlan egyre nyitottabb szemmel jár, s így már azt is észreveszi, amit a hétköznapi ember nem. Nagy utazás veszi kezdetét Budapest utcáin, ahol hirtelen úgy tűnik, hemzsegnék a mesealakok: a kígyónő a Westend víze-

¹ LÁSZLÓ Zoltán,
Egyszervolt, Agave
Könyvek, Budapest,
2013, 7.

2 Neil GAIMAN,
Sosehol, ford. PÉK
Zoltán, Agave
Könyvek, Budapest,
2012.

3 HEGEDŰS Norbert,
*Magyar urban fan-
tasy? László Zoltán:
Egyszervolt* =
<http://kulter.hu/2014/09/magyar-urban-fantasy>

4 <http://kultnaplo.blogspot.sk/2013/06/laszlo-zoltan-egy-szervolt.html>

5 <http://konyvgalaxis.blogspot.sk/2013/08/laszlo-zoltan-egyszervolt.html>

sése mögött, az Óriás az Országház épületében, a mágikus autóbusz, ami Hidegkútra kalauzol bennünket vagy épp a kacsalábon forgó palota. S miközben sorra megismerkedünk az elbujdokolt meselényekkel – akik éppúgy, mint Harlan és a mellé szegődő nyomozónő, mind az elveszett Transzóperenciát keresik, ahol békében élhetnek a varázslények –, a város is kezd átváltozni fantáziavilággá, s főhősünk is hősként kezd el viselkedni az oldalak múlásával.

A történet tehát két szálon fut. Az utat meséli el tele megpróbáltatásokkal, miként is jut el Harlan és a nyomozónő Transzóperenciára, illetve a nyomozásról szól, amivel a bürokrata megbízza Harlant, s aminek segítségével fény derül az igazságokra mesevilágtéren.

Az író sokat bíz az olvasó képzelőerejére, elnagyolt, kidolgozatlan terekkel dolgozik. Transzóperenciáról sem tudunk meg szinte semmit, holott a regény középpontjában végig ez a hely lüktet, ez a hely várja a hőst az út végén utópisztikus gyönyörűségével és kacsalábon forgó kastélyával. Természetesen itt sem minden az, aminek látszik.

A kidolgozatlanság mint technika, Gaiman regényeiben szintén megfigyelhető, ahogy a fanyar, szarkasztikus humor, a jellemtelen főhős alakja egyaránt. Az olvasóközönség java nagyszerű ötletnek tartotta az urban fantasyt keverni a magyar népmesék hagyományával. Közülük is legtöbben Gaiman *Sosehol*² című regényével láttak párhuzamot:

A kritika általában Neil Gaiman hatását szokta kiemelni. [...] Különösen érdekes párhuzamokat figyelhetünk meg Karsa Harlan és Richard Mayhew, a *Sosehol* című regény főszereplői, valamint Vágó úr és Mr. Croup és Mr. Vandemar alakjai között, de akár China Miéville *Kraken* című regénye is eszünkbe juthat, különösen a rendőr/nyomozó vonal és a sci-fi áthallások miatt.³

Egy másik olvasó szerint a regény „jellegzetesen gaimani hagyományokat követő, jól sikerült kötet”.⁴

Vannak persze kivételek is, akik a neves írótól kölcsönzött elemeket épp a könyv kárára sorakoztatták föl. Az egyik ilyen kivételként hozható fel az az olvasó, aki nem tartotta jó ötletnek a művet „Gaimanhez hasonlítani, akinek bár minden műve ugyanolyan színvonalú, mégis van egy egyedi hangja, ami csak rá jellemző.”⁵

Néhány sorral feljebb elhangzott egy kategorizálás, ami a könyv borítóján is érvényesül, így semmiképp sem szabad szem elől tévesztenünk. Urban fantasy regényről van ugyanis szó, ami manapság roppant nagy érdeklődésnek örvend külföldön, nálunk azonban, akárcsak a fantasy többi alműfaja, hiánycikknek számít.

Urban fantasy alatt olyan regényt értünk, ami a modern helyszíneket keveri a fantasy elemeivel. Vita tárgya, hogy szükséges-e a kategóriához, hogy a mű nagyvárosban játszódjék, a meghatározó azonban inkább az, hogy a helyszín modern időben legyen. Esetünkben a kategória minden kritériumát teljesíti a regény, a helyszín ugyanis a cselekmény háromnegyedéig a modern idők Budapestje, ezután a keresés a Balaton környékén folytatódik.

Az urban fantasy elemi hozzátartozója egy párhuzamos világ is, ami természetfeletti erejének mivoltából a valós világra fenyegetettséget jelent. László Zoltánnál ez maga Transzóperencia és a magyar népmesék újraértelmezett alakjai.

A regény végére központi szállá nő ki Réka, a rockerlány, Harlan, illetve Ella, a dögös, kliséktől sem mentes nyomozónő szerelmi háromszöge, amit az író fokozatosan tár elénk, hogy aztán tündérmesébe illő befejezéssel mindenki boldogan, amíg... zárja le a sztorit. A két hölgy karaktere egymáshoz viszonyítva fekete-fehér, ami azért is érdekes, mert a könyv végére a jellemek száznál fokos fordulatot vesznek, s ezzel teljesen más, azonban még mindig egymásnak ellentmondó karaktereket kapunk.

Fontos szereplője még a műnek Mayer néni, aki Harlan lakása alatt egy szinttel lakik, s mint kiderül, a néni jóval több titkot rejteget az üveges vitrinben, mint az elsőre gondolnánk.

A szereplők a terekkel ellentétben kidolgozottak, elevenen élnek a regény lapjain, azonban ha megfosztjuk őket természetfeletti képességeiktől, átlagos embereket látunk, s ez okozhatja némelyekben az érzést, hogy a könyv nem képes teljesen magával ragadni.

A regény végén egy sci-fi elemekkel dúsított akciójelenetben részesít bennünket az író, váratlan fordulatokkal és sok zúzódással vegyítve győz a jó a gonosz felett, a hányatott sorsú szegénylegény Harlanból pedig világmegváltó superhős lesz, aki a csata közepén végre rátalál természetfeletti képességeinek nyitjára, s játszi könnyedséggel zúzza szét a társaságot.

Az, hogy László Zoltán regényébe belecsempészett egy adag sci-fit is, szintén tekinthető gaimani jegynek. Tudjuk ugyanis, hogy Gaiman is több alkategóriáját műveli a fantasztikus irodalomnak (elég csak a *Sandman* sorozatra gondolnunk).

László Zoltán szintén művelője a fantasy több alműfajának is: *Hiperballada* című regénye a cyberpunk kategóriába sorolandó, *Nagate* című regényére ő maga bár urban fantasy regényként hivatkozik,⁶ sci-fibe ívelő high fantasy regényként is tekinthetünk rá, illetve a *Keringés* című könyve, ami egy időutazós hard sci-fi-nek feleltethető meg.⁷

A befejezés, bár tekinthető elvarratlannak, az író elmondása szerint nem tervez folytatást, ezért az elvarratlanságot is tekinthetjük a regény kötelező jegyének, s ekképp válik ez a regény befejezetlenségével is befejezetté.

6 <http://laszlozoltan.blog.hu/2013/01/10/nagate>

7 <http://sfmag.hu/2013/06/11/laszlozoltan-egyszervolt-gaimani-vilagkep-es-a-magyar-valo-sag/>

